

EKONOMISMART

VARFÖR FÖREBYGGANDE ARBETE?

KONSEKVENSER AV BRISTANDE KUNSKAP

Ekonomismart är ett samarbetsprojekt mellan Folkuniversitetet, Konsumentverket och Finansinspektionen som delfinansieras med medel ur Allmänna arvsfonden. Projektet syftar till att hjälpa unga vuxna att bli medvetna konsumenter med verktyg att göra aktiva val, identifiera risker och undvika överskuldssättning.

SEDAN 1990-TALET har den svenska ungdomsarbetslösheten varit hög. År 2000 var ungdomsarbetslösheten ungefär dubbelt så hög som arbetslösheten för övriga, år 2010 var den fyra gånger så hög. Vid varje lågkonjunktur ökar arbetslösheten och efter varje konjunkturedgång lämnas ytterligare en grupp kvar i arbetslöshet, ett mönster som är särskilt tydligt för gruppen unga.

UNGAS SITUATION på arbetsmarknaden kan inte enbart förklaras av lågkonjunkturer och kriser utan kanske snarare av strukturella brister. Kronofogden menar att det idag inte finns någon annan grupp som har lika stora svårigheter på arbetsmarknaden eller lika svårt att etablera sig på bostadsmarknaden som ungdomsgruppen. Myndigheten framhåller omständigheter, såsom osäkra anställningsförhållanden, låga inkomster samt höga fasta kostnader, som typiska för unga.

DEN EKONOMISKA SITUATION som många unga lever i återspeglar sig i deras hälsa. Enligt Folkhälsoinstitutet är unga som saknar arbete betydligt mer utsatta för besvär, såsom huvudvärk, sömnsvårigheter, trötthet, nedsatt psykiskt välbefinnande och självmordstankar, än de som arbetar. När ungas villkor sätts i relation till de av Kronofogden identifierade skyddsfaktorerna mot överskuldssättning – arbete, hälsa, nätverk, buff-

ert, attityd till pengar samt kunskap – ser man att unga löper en avsevärt större risk att hamna i en ekonomiskt sårbar situation och överskuldssättning än andra grupper.

TILL PROBLEMBILDEN HÖR även att utbudet av varor och tjänster, reklam och marknadsföring och olika finansieringslösningar har ökat betydligt under de senaste åren. Många unga saknar de erfarenheter, kunskaper och den mognad som krävs för att kritiskt kunna granska marknadens utbud och försäljningsmetoder.

KRONOFOGDEN MENAR att unga i högre utsträckning än andra grupper i samhället löper större risk att hamna i ekonomiska svårigheter på grund av sina värderingar och attityder, vilka har en stark koppling till föreställningar om varor som markörer för identitet, livsstil och status.

ENLIGT FINANSINSPEKTIONEN finns det ett konsumentskyddsproblem där konsumenten ofta har ett betydande informationsunderläge. De menar att det är viktigt att förbättra konsumenters förutsättningar att hitta, förstå och utnyttja relevant information.

EU OCH OECD menar att medborgarnas kunskaper i privatekonomiska frågor har varit bekymrande svaga och de har därför tagit initiativ som syftar

till att stärka den finansiella folkbildningen bland medborgarna. Man menar att myndigheter, leverantörer av finansiella tjänster, konsumentorganisationer och andra intressenter i samarbete kan utveckla lämpliga utbildningar.

ATT HAMNA I ÖVERSKULDSÄTTNING medför många negativa konsekvenser, såsom utanförskap, skam, stress och ohälsa. Enligt Kronofogdens uppgifter uppvisar överskuldssatta generellt sett 35 procent lägre hälsovärden än normalbefolkningen. Konsumentverket menar även att utvecklingen med allt fler personer som hamnar i överskuldssättning är så pass allvarlig att den riskerar att bli ett folkhälsoproblem. Dessutom bedöms överskuldssättningen leda till kostnader för sjukvård och produktionsbortfall på 30 till 50 miljarder kronor per år.

FÖRÄLDRAR GES ETT STORT ANSVAR som vardagsekonomiska förebilder men undersökningar, som bland annat Danske bank och Swedbank låtit genomföra, påvisar tydliga brister i föräldrars kunskaper. Barn till ensamstående föräldrar som uppbär försörjningsstöd brukar även räknas in i gruppen barn som lever i fattigdom.

GENOM FÖREBYGGANDE INSATSER kan man hjälpa unga att bli medvetna konsumenter med verktyg att göra aktiva val, identifiera risker och undvika överskuldssättning. Nyckeln till framgång i det förebyggande arbetet är samverkan mellan olika aktörer och att man arbetar långsiktigt. Nationalekonomen Ingvar Nilsson konstaterar att priset för människors marginalisering och utanförskap är mycket stort. Ackumulerat över 20 års tid överstiger kostnaden 8 miljoner kronor per individ. En klok satsning på kort sikt leder nästan alltid till mycket stora intäkter på långt sikt.

EKONOMISMART ÄR ETT mycket uppskattat koncept och har fått positiv respons från såväl unga som yrkesverksamma. En framgångsfaktor är det breda samarbetet mellan myndigheter, studieförbund och kommuner. Behovet av och intresset för kunskap om vardagsekonomiska frågor har visat sig vara stort.

FÖR MER INFORMATION KONTAKTA:

Katrin Rundström, projektledare Ekonomismart
Telefon: 054-19 58 47
E-post: katrin.rundstrom@folkuniversitetet.se
Webb: www.ekonomi-smart.se

Katrin Rundström

Projektledare

Telefon: 054-19 58 47

E-post: katrin.rundstrom@folkuniversitetet.se

Elisabeth Hedin

Konsumentverket

Telefon: 054-19 41 04

E-post: elisabeth.hedin@konsumentverket.se

**EKONOMI
SMART!**